

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра офтальмології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

« 01 » 09 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОФТАЛЬМОЛОГІЯ В ПРАКТИЦІ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

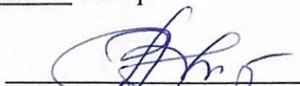
2023

Програма складена співробітниками кафедри офтальмології Одеського національного медичного університету: завідувачем кафедри, д.мед.н., професором **Л.В. Венгер**, д.мед.н., професором **Н.В. Коноваловою** та к.мед.н., доцентом **С.М. Епішевою**.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри офтальмології

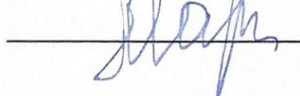
Протокол № 1 від "29" серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

Людмила ВЕНГЕР

Погоджено із гарантом ОПП

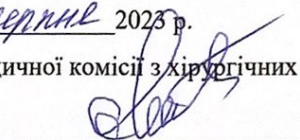

Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з хірургічних дисциплін ОНМедУ

Протокол № 1 від "30" серпня 2023 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з хірургічних дисциплін

Василь МІЩЕНКО

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від "___" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (_____)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від "___" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (_____)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість:	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	<i>Денна форма навчання</i> <i>Вибіркова дисципліна</i>
Кредитів: 3	Спеціальність 222 «Медицина»	<i>Рік підготовки 6</i>
Годин: 90	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Семестр XI -XIII</i>
Змістових модулів: 1		<i>Лекції (год.) 0</i>
		<i>Семінарські (год.) 0</i>
		<i>Практичні (год.) 30</i>
		<i>Лабораторні (год.) 0</i>
		<i>Самостійна робота (год.) 60</i>
		<i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i>
		<i>Форма підсумкового контролю залік</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни компетентності, програмні результати навчання.

Мета: Метою викладання навчальної дисципліни є опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі офтальмології, а саме практичними навичками дослідження органа зору та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання:

1. Здобуття та поглиблення комплексу знань, вмінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для розв'язання комплексних завдань з офтальмології;
2. Відпрацювання навичок та вмінь проведення аналізу результатів офтальмологічних досліджень;
3. Набуття теоретичних знань та практичних навичок щодо офтальмологічних симптомів и невідкладних станів в офтальмології.
4. Набуття теоретичних знань та практичних навичок щодо особливостей спостереження, діагностики та ведення таких хворих.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати типові та складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

– **Загальні компетентності (ЗК):**

- ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- ЗК3 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК4 – Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
- ЗК5 – Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6 – Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК7 – Здатність працювати в команді.
- ЗК8 – Здатність до міжособистої взаємодії.
- ЗК10 – Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології

ЗК11 – Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12 – Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК13 – Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем

ЗК15 – Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК16 – Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

– **Спеціальні компетентності (СК):**

СК1 – Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

СК2 – Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

СК3 – Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

СК6 – Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.

СК11 – Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК17 – Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції

СК24 – Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1 – Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН2 – Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН3 – Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.

ПРН5 - Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.

ПРН21 - Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

–..... **знати:**

– правила визначення функцій периферичного та центрального зору;

– фізіологію бінокулярного зору, методи дослідження, основи діагностики, лікування косоокості (різних видів);

– захворювання кон'юнктиви (клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування); клініку, діагностику, диференційну діагностику, обстеження, лікування хвороб рогики;

– клініку, діагностику, диференційну діагностику, обстеження, лікування захворювань переднього і заднього відрізків судинного тракту;

– клініку, діагностику, диференційну діагностику, лікування основних захворювань

сітківки;

- основні форми захворювання зорового нерву;
- клініку, методи діагностики та лікування захворювань орбіти;
- професійні захворювання очей, комплексні заходи щодо диспансеризації хворих, профілактику та медичну експертизу.

вміти:

- збирати анамнез офтальмологічного хворого
- досліджувати центральний та периферичний зір
- проводити пряму та зворотню офтальмоскопію
- визначати пальпаторно внутрішньоочний тиск
- визначати чутливість війкового тіла
- проводити дослідження методом бічного освітлення
- проводити дослідження в прохідному світлі
- визначати рухливість очного яблука
- визначати наявність косоокості
- аналізувати результати офтальмологічного обстеження хворого.
- визначати етіологічні, патогенетичні фактори та клінічні прояви, ставити діагноз невідкладного стану та надавати невідкладну допомогу потерпілому в умовах природних та техногенних катастроф.
- надавати першу медичну допомогу при невідкладних станах в офтальмології

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Методи дослідження в офтальмології. Дослідження зорових функцій (центральный зір, периферійний зір, бінокулярний зір, кольоросприйняття)

Основні діагностичні методи. Сліпота. Поняття норми та патології органа зору.

Основні причини зниження зору у людей різного віку і статі.

Сліпота. Характеристика абсолютної, предметної і побутової, професійної сліпоти. Найчастіші захворювання, що призводять до сліпоти людей різного віку. Відмінність причин сліпоти у дітей і дорослих.

Зорова сенсорна система (зоровий аналізатор, його головні та допоміжні структури). Головні структури (світлосприймаючий та аналізуючий апарат, фоторецептори та нейрони сітківки, зорові нерви, зовнішні колінчасті тіла, зорові зони кори). Допоміжні структури (окороховий апарат та світлопроводячий апарат).

Основні елементи зорового акту: світловідчуття, периферичний зір, формений зір, бінокулярний зір.

Дослідження центрального зору. Гострота зору, одиниця її виміру, кут зору. Величина мінімального кута зору. Принцип побудови таблиць для вимірювання гостроти зору. Визначення гостроти зору за допомогою таблиць. Роль оптичної системи ока.

Дослідження кольорового зору. Колір і його основні ознаки. Умови, необхідні для розпізнавання кольорів. Трихроматія нормального людського ока. Дихроматія. Пояснення помилок, допущених дихроматом. Діагностика кольоросліпоти. Поліхроматичні таблиці.

Дослідження периферичного зору – поля зору. Нормальні межі поля зору, фізіологічна скотома. Способи визначення поля зору: контрольний, периметрія, кампіметрія. Концентричне звуження поля зору. Сектороподібні дефекти, половинне випадіння поля зору обох очей (геміанопсія), обмежені дефекти в полі зору (скотома). Види скотом (центральна, периферична, відносна, абсолютна, негативна, позитивна).

Дослідження сутінкового зору. Гемералопія симптоматична і есенціальна.

Оптична когерентна томографія сітківки. Флуоресцентна ангіографія. Методика проведення. Оцінка хоріоїдальної, артеріальної та венозної фази.

Тема 2. Рефракція, акомодация. Методи дослідження. Вікові зміни та особливості дослідження. Косоокість.

Вчення про рефракцію. Оптична система очей, її складові частини. Одиниця виміру рефракції – діоптрія. Поняття про фізичну рефракцію ока і вікова динаміка її розвитку. Об'єктивні і суб'єктивні методи визначення клінічної рефракції. Залежність клінічної рефракції від заломлюючої сили оптичних середовищ та довжини вісі ока. Характеристика клінічної рефракції та її різновиди: еметропія, міопія, гіперметропія. Астигматизм. Методи дослідження. Поняття про співрозмірну і неспіврозмірну клінічну рефракцію (еметропія, аметропія, анізотропія). Вікова характеристика та питома вага різних видів рефракції.

Еметропія, її клінічна характеристика, поширення, методи визначення.

Гіперметропія (далекозорість). Вікова динаміка, поширення. Особливості оптичної корекції гіперметропії.

Міопія (короткозорість). Характеристика, вікова динаміка і поширення. Вроджена і прогресуюча міопія. Зміни в оболонках ока під час прогресуючої міопії. Патогенез, класифікація, роль несприятливих факторів. Принципи медикаментозного та хірургічного лікування. Профілактика. Оптимальна окулярна корекція, контактна корекція, рефракційна хірургія за допомогою ексимерного лазеру.

Астигматизм. Характеристика, поширення, вікова динаміка. Види астигматизму, методи його визначення. Особливості скелець, що застосовуються для корекції астигматизму. Контактні лінзи.

Акомодация. Конвергенція. Зміни акомодации, пов'язані з віком. Спазм і параліч акомодации, їх причини. Діагностика спазмів акомодации та їх профілактика. Зорова втома (астенопія) і методи її лікування. Пресбіопія і її корекція залежно від вихідної клінічної рефракції та віку. Гігієна зорової роботи в дитячому та похилому віці.

Дослідження бінокулярного зору. Бінокулярний зір та його сутність. Схема роботи окорухових м'язів. Способи визначення бінокулярного зору: встановлювальний рух, проба за допомогою двох олівців, дослідження з "отвором у долоні". Порушення бінокулярного зору.

Зміни окорухового апарату, які найчастіше трапляються. Розлад глибинного (бінокулярного) зору. Уявна та прихована косоокість. Співдружнтя і паралітична косоокість. Принципи лікування співдружньої та паралітичної косоокості. Профілактика косоокості.

Тема 3. Методи дослідження придаткового апарату органа зору. Блефарити. Ячмінь. Халязіон. Діагностика дакріоциститу, дакріоаденіту, демодексу. Методи профілактики та лікування.

Блефарити, ячмінь, халязіон, абсцес, флегмона повіки. Птоз, лагофтальм. Вроджені аномалії (колобома повік, анкілоблефарон, заворот, виворіт повік, епікантус, птоз). Захворювання повік, спричинені демодекозом (особливості клінічної картини, діагностика, лікування та профілактика).

Дакріоаденіт. Етіологія, клініка, методи діагностики, перебіг, ускладнення. Принципи лікування. Синдром Сьєгрена (синдром "сухого" ока під час ураження слізних та інших екзокринних залоз). Патогенез, стадії клінічного перебігу, наслідки. Методи діагностики та терапії. Роль лікаря загального профілю у своєчасній діагностиці і комплексному лікуванні синдрому Сьєгрена. Новоутворення слізної залози (аденокарцинома). Клініка, перебіг, методи діагностики, лікування, прогноз.

Дакріоцистит новонароджених. Клінічні ознаки, причини і час появи. Методи діагностики та лікування, можливі ускладнення.

Дакріоцистит хронічний. Клініка, причини, перебіг, ускладнення. Методи оперативного лікування. Профілактика.

Дакріоцистит гострий (флегмона слізного міхура). Клініка, перебіг, наслідки. Принципи лікування і профілактики.

Запальні захворювання орбіти: флегмона орбіти, тромбоз печеристої пазухи, пов'язані з захворюванням зубощелепної системи (періодонтити гострий і хронічний, прикоренева

гранулема, остеомієліт щелеп, флегмони і абсцеси щелепно-лицьової ділянки та шиї, фурункули або карбункули обличчя, бешиха обличчя).

Шляхи поширення інфекції в орбіту (по венозним і лімфатичним судинам, гематогенно-метастатичним шляхом). Загальна симптоматика, що властива для запального процесу в орбіті.

Методи діагностики запальних захворювань орбіти, клініка і перебіг.

Тема 4. Кон'юнктивіти. Диференційна діагностика кон'юнктивитів. Методи лікування. Синдром сухого ока, діагностика, профілактика, лікування.

Кон'юнктивіти. Гострий кон'юнктивіт, скарги, виділення, вигляд кон'юнктиви, кон'юнктивальна ін'єкція очного яблука і відміна від перикорнеальної. Етіологія. Методи лікування. Епідемічний кон'юнктивіт, викликаний паличкою Коха-Уікса. Заходи масової профілактики, санітарно-гігієнічні заходи. Особливості діагностики гострих кон'юнктивитів (диплобацилярного, пневмококового, дифтерійного) та лікування.

Гонобленорея новонароджених і дорослих. Її профілактика та лікування. Наслідки. Лікування загальне і місцеве.

Вірусні кон'юнктивіти (герпесвірусні, аденовірусні). Особливості діагностики та лікування. Коревий та віспаний кон'юнктивіти: діагностика, клінічний перебіг, лікування та профілактика.

Кон'юнктивіт хронічний. Необхідність виявлення і усунення хронічно діючих факторів. Хронічні кон'юнктивіти як професійна патологія. Трахома. Визначення. Етіологія. Патогенез. Чотири стадії розвитку трахоми. Наслідки. Ускладнення. Паратрахома. Етіологія. Патогенез, особливості діагностики та лікування.

Дистрофічні зміни кон'юнктиви (крилоподібна пліва, пінгвекула). Показання до хірургічного лікування.

Тема 5. Кератити. Методи діагностики, сучасні підходи до лікування, ускладнення кератитів.

Кератити екзогенного походження. Інфекційні кератити бактеріального походження. Виразка рогівки. Умови виникнення виразкового процесу в рогівці. Повзуча виразка рогівки. Клініка, перебіг, наслідки. Роль хронічного дакриоцистити. Лікування.

Кератити вірусної етіології. Аденовірусний кератокон'юнктивіт. Клініка. Перебіг. Лікування місцеве і загальне. Епідеміологія. Профілактика. Кератити, обумовлені захворюваннями кон'юнктиви, повік і мейбомієвих (тарзальних) залоз. Лікування. Профілактика.

Кератити ендогенного походження. Інфекційні кератити. Кератит при вродженому сифілісі (паренхіматозний). Клініка. Циклічність перебігу. Наслідки. Причини виникнення. Лікування.

Туберкульозні кератити. Гематогенний туберкульозний кератит. Патогенез. Клініка. Лікування.

Туберкульозно-алергічний кератит. Клініка і перебіг. Загальний стан дитячого організму. Лікування. Профілактика туберкульозних уражень ока.

Нейропаралітичний кератит під час ураження трійчастого нерва. Особливості клініки – відсутність чутливості, ареактивність ока. Герпетичний кератит. Клініка різних форм. Перебіг. Наслідки. Лікування.

Грибкові ураження рогівки. Клініка, перебіг, особливості діагностики. Специфічні методи лікування.

Авітамінозні кератити. Ураження рогівки при авітамінозі А. Прексероз. Ксероз рогівки. Кератомаліяція. Клініка. Перебіг. Лікування. Профілактика.

Дистрофії рогівки. Причини виникнення, особливості клініки та лікування.

Етіологія, патогенез захворювань склери (склерит, епісклерит, ектазія, стафілома склери, склеромаліяція). Діагностика та сучасні методи лікування.

Тема 6. Увеїти. Етіологія, особливості діагностики та лікування, профілактика рецидивів.

Структура захворювань судинної оболонки: запальні та дистрофічні процеси, новоутворення, вроджені аномалії.

Запалення судинного тракту (увеїт). Найчастіші причини виникнення увеїту у людей різного віку. Патогенетичні механізми розвитку увеїтів: інфекційно-метастатичні і токсико-алергічні. Класифікація увеїту за перебігом, локалізацією, клініко-морфологічною картиною, етіологією, імунологічним статусом. Основні клінічні ознаки увеїтів (іридоцикліту, хоріоїдиту, панувеїту). Принципи загального і місцевого лікування переднього і заднього увеїту залежно від етіології та характеру процесу. Наслідки. Профілактика.

Дистрофічні захворювання райдужки та війкового тіла. Причини виникнення.

Аномалії розвитку судинної оболонки (колобома райдужки, колобома війкового тіла, колобома хоріоїдеї, аніридія, полікорія, хоріодермія, альбінізм, залишкова зінична мембрана).

Новоутворення судинної оболонки. Доброякісні пухлини (кісти, невуси, нейрофіброми, невриноми, лейоміоми). Злоякісні пухлини (меланома, меланосаркома). Тактика лікаря загального профіля.

Тема 7. Вікові особливості кришталика. Катаракти. Методи дослідження. Лікування. Ускладнення.

Катаракта вроджена та набута (стареча, вторинна, ускладнена, травматична), її розвиток, патогенез, класифікація. Методи лікування.

Афакія, методи корекції.

Катаракта вроджена (клініка, діагностика, лікування). Аномалії розвитку кришталика.

Набута патологія скловидного тіла (крововилив, деструкція). Діагностика, сучасні методи лікування.

Особливості сучасної офтальмохірургії. Вимоги до офтальмохірургічного обладнання, інструментів та шовного матеріалу. Показання до планових та ургентних оперативних втручань.

Курація хворого з офтальмопатологією.

Тема 8. Методи дослідження внутрішньоочного тиску. Офтальмогіпертензія. Глаукома. Диспансерне спостереження. Лікування.

Класифікація. Відкритокутова та закритокутова глаукома (діагностика, клінічний перебіг). Гострий напад глаукоми. Диференціальна діагностика з гострим іридоциклітом. Лікування. Показання і строки хірургічного лікування.

Диференціальна діагностика первинної відкритокутової глаукоми з початковою старечею катарактою. Перебіг. Лікування: режим закапування гіпотензивних крапель, показання до хірургічного та лазерного лікування, принципи хірургічного лікування. Режим хворого на глаукому. Диспансеризація.

Вроджена глаукома (етіологія, патогенез), особливості клініки та лікування.

Вторинна глаукома, клінічні форми, принципи діагностики та лікування.

Сліпота внаслідок глаукоми. Профілактика, методи ранньої діагностики глаукоми.

Тема 9. Пошкодження органа зору. Діагностика. Невідкладна допомога. Тактика подальшого лікування.

Класифікація травм органа зору.

Контузія повік. Крововиливи під шкіру повік, їх джерела. Підшкірна емфізема. Контузії очного яблука: пошкодження рогівки, склери, райдужки, субкон'юнктивальні розриви склери, пошкодження війкового тіла, крововиливи у скловидне тіло, пошкодження кришталика (травматична катаракта), струс сітківки, розриви та відшарування сітківки, пошкодження зорового нерва. Симптоми та методи діагностики.

Сторонні тіла кон'юнктивальної порожнини та рогівки. Методи виявлення, виділення.

Проникаючі поранення очного яблука, абсолютні та відносні ознаки проникаючих поранень ока. Принципи надання спеціалізованої допомоги, ускладнення. Диспансеризація.

Опіки ока та його придатків. Симптоми та клінічний перебіг опіків повік, кон'юнктиви, рогівки при кислотних, лужних та термічних опіках. Опіки променистою енергією (ультрафіолетове, інфрачервоне, рентгенівське, ультразвукове випромінювання). Перша допомога. Лікування патогенетичне, симптоматичне, медикаментозне, хірургічне. Ускладнення та сучасні методи лікування.

Тема 10. Захворювання сітківки. Зміни при загальних захворюваннях (гіпертонічна хвороба, атеросклероз, цукровий діабет та інш.). Невідкладні стани. Діагностика. Надання першої допомоги, тактика подальшого лікування.

Гостра непрохідність центральної вени сітківки та її гілок. Клініка, діагностика, лікування. Невідкладна допомога. Прогноз, наслідки. Емболія центральної артерії сітківки, особливості клінічного перебігу, діагностика, лікування, надання невідкладної допомоги, наслідки.

Відшарування сітківки. Етіологія, патогенез, особливості офтальмологічної картини. Строки і методи оперативних втручань. Використання сучасних методів лікування. Роль фото- і лазер- коагуляції у профілактиці та лікуванні відшарування сітківки. Наслідки.

Новоутворення сітківки. Особливості клінічного перебігу, офтальмоскопічної картини ретинобластоми. Сучасні методи діагностики та лікування.

Дистрофії сітківки в ділянці жовтої плями (спадкові, вікові). Пігментна дистрофія сітківки.

Зміни ока при серцево-судинних захворюваннях (гіпертонічна і гіпотонічна хвороби, атеросклероз).

Зміни органа зору при захворюваннях крові (лейкози, злоякісна анемія), токсикозах вагітних, хворобах нирок, у хворих на СНІД.

Зміни органа зору при захворюваннях ендокринної системи (цукровий діабет, хвороби щитоподібної залози, гіпофіза).

Тема 11. Захворювання зорового нерва. Невідкладні стани. Діагностика. Надання першої допомоги, тактика подальшого лікування.

Класифікація і поширення захворювань зорового нерва у дорослих та дітей.

Запалення зорового нерва (неврит). Папіліт і ретробульбарний неврит (етіологія, клініка), особливості діагностики. Невідкладна допомога. Принципи лікування. Наслідки.

Гострі та хронічні отруєння (метиловий, етиловий спирти, свинець, хінін, наркотичні речовини, паління тютюну), особливості клінічного перебігу. Невідкладна допомога, наслідки.

Застійний диск зорового нерва. Причини розвитку, стадії розвитку. Особливості кожної стадії. Диференційна діагностика з невритами зорового нерва. Особливості лікування.

Атрофія зорового нерва. Аномалії розвитку диска зорового нерва (колобома, ямка, мієлінові волокна, псевдоневрит).

Лікарська експертиза очних захворювань. Вирішення питання про тимчасову втрату працездатності та її строки, а також стійкої непрацездатності у зв'язку з професією. Визначення групи інвалідності.

Етіологія, патогенез, клініка, методи діагностики та лікування хворого, що підлягає курації. Проведення диференційного діагнозу. Прогноз до одужання та подальшого ведення хворого.

Тема 12. Відпрацювання навичок у симуляційному класі.

Відпрацювання основних методів дослідження органа зору у симуляційному класі на муляжах, самообстеження, обстеження органа зору у парах.

Тема 13. Відпрацювання навичок в кабінеті швидкої офтальмологічної допомоги.

Ознайомлення з роботою кабінету невідкладної офтальмологічної допомоги. Проведення діагностичних досліджень під керівництвом викладача. Призначення необхідних методів дообстеження та лікування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин		
	Усього	у тому числі	
		практичні	СРЗ
Тема 1. Методи дослідження в офтальмології. Дослідження зорових функцій (центральный зір, периферійний зір, бінокулярний зір, кольоросприйняття).	6	2	4
Тема 2. Рефракція, акомодация. Методи дослідження. Вікові зміни та особливості дослідження. Косоокість.	12	4	8
Тема 3. Методи дослідження придаткового апарату органа зору. Блефарити. Ячмінь. Халязіон. Діагностика дакріоцистити, дакріоаденіту, демодексу. Методи профілактики та лікування.	6	2	4
Тема 4. Кон'юнктивіти. Диференційна діагностика кон'юнктивитів. Методи лікування. Синдром сухого ока, діагностика, профілактика, лікування.	6	2	4
Тема 5. Кератити. Методи діагностики, сучасні підходи до лікування, ускладнення кератитів.	6	2	4
Тема 6. Увеїти. Етіологія, особливості діагностики та лікування, профілактика рецидивів.	6	2	4
Тема 7. Вікові особливості кришталика. Катаракти. Методи дослідження. Лікування. Ускладнення.	6	2	4
Тема 8. Методи дослідження внутрішньоочного тиску. Офтальмогіпертензія. Глаукома. Диспансерне спостереження. Лікування.	6	2	4
Тема 9. Пошкодження органа зору. Діагностика. Невідкладна допомога. Тактика подальшого лікування.	6	2	4
Тема 10. Захворювання сітківки. Зміни при загальних захворюваннях (гіпертонічна хвороба, атеросклероз, цукровий діабет та інш.). Невідкладні стани. Діагностика. Надання першої допомоги, тактика подальшого лікування.	12	4	8
Тема 11. Захворювання зорового нерву. Невідкладні стани. Діагностика. Надання першої допомоги, тактика подальшого лікування.	6	2	4
Тема 12. Відпрацювання навичок у симуляційному класі.	6	2	4
Тема 13. Відпрацювання навичок в кабінеті швидкої офтальмологічної допомоги.	6	2	4
<i>Індивідуальні завдання</i>	-	-	-
Усього годин	90	30	60

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

Лекційні заняття не передбачені.

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Методи дослідження в офтальмології. Дослідження зорових функцій (центральный зір, периферійний зір, бінокулярний зір, кольоросприйняття).	2
2	Тема 2. Рефракція, акомодация. Методи дослідження. Вікові зміни та особливості дослідження. Косоокість.	4
3	Тема 3. Методи дослідження придаткового апарату органа зору. Блефарити. Ячмінь. Халязіон. Діагностика дакриоциститу, дакриоденіту, демодексу. Методи профілактики та лікування.	2
4	Тема 4. Кон'юнктивіти. Диференційна діагностика кон'юнктивитів. Методи лікування. Синдром сухого ока, діагностика, профілактика, лікування.	2
5	Тема 5. Кератити. Методи діагностики, сучасні підходи до лікування, ускладнення кератитів.	2
6	Тема 6. Увеїти. Етіологія, особливості діагностики та лікування, профілактика рецидивів.	2
7	Тема 7. Вікові особливості кришталика. Катаракти. Методи дослідження. Лікування. Ускладнення.	2
8	Тема 8. Методи дослідження внутрішньоочного тиску. Офтальмогіпертензія. Глаукома. Диспансерне спостереження. Лікування.	2
9	Тема 9. Пошкодження органа зору. Діагностика. Невідкладна допомога. Тактика подальшого лікування.	2
10	Тема 10. Захворювання сітківки. Зміни при загальних захворюваннях (гіпертонічна хвороба, атеросклероз, цукровий діабет та інш.). Невідкладні стани. Діагностика. Надання першої допомоги, тактика подальшого лікування.	4
11	Тема 11. Захворювання зорового нерву. Невідкладні стани. Діагностика. Надання першої допомоги, тактика подальшого лікування.	2
12	Тема 12. Відпрацювання навичок у симуляційному класі.	2
13	Тема 13. Відпрацювання навичок в кабінеті швидкої офтальмологічної допомоги.	2
	Разом	30

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань самостійна робота здобувача	Кількість годин
1	Тема 1. Методи дослідження в офтальмології. Дослідження зорових функцій (центральный зір, периферійний зір, бінокулярний зір, кольоросприйняття).	4
2	Тема 2. Рефракція, акомодация. Методи дослідження. Вікові зміни та особливості дослідження. Косоокість.	8
3	Тема 3. Методи дослідження придаткового апарату органа зору. Блефарити. Ячмінь. Халязіон. Діагностика дакриоцистити, дакриоаденіту, демодексу. Методи профілактики та лікування.	4
4	Тема 4. Кон'юнктивіти. Диференційна діагностика кон'юнктивитів. Методи лікування. Синдром сухого ока, діагностика, профілактика, лікування.	4
5	Тема 5. Кератити. Методи діагностики, сучасні підходи до лікування, ускладнення кератитів.	4
6	Тема 6. Увеїти. Етіологія, особливості діагностики та лікування, профілактика рецидивів.	4
7	Тема 7. Вікові особливості кришталика. Катаракти. Методи дослідження. Лікування. Ускладнення.	4
8	Тема 8. Методи дослідження внутрішньоочного тиску. Офтальмогіпертензія. Глаукома. Диспансерне спостереження. Лікування.	4
9	Тема 9. Пошкодження органа зору. Діагностика. Невідкладна допомога. Тактика подальшого лікування.	4
10	Тема 10. Захворювання сітківки. Зміни при загальних захворюваннях (гіпертонічна хвороба, атеросклероз, цукровий діабет та інш.). Невідкладні стани. Діагностика. Надання першої допомоги, тактика подальшого лікування.	8
11	Тема 11. Захворювання зорового нерву. Невідкладні стани. Діагностика. Надання першої допомоги, тактика подальшого лікування.	4
12	Тема 12. Відпрацювання навичок у симуляційному класі.	4
13	Тема 13. Відпрацювання навичок в кабінеті швидкої офтальмологічної допомоги.	4
	Разом	60

7. Методи навчання

У процесі проведення лекційних та практичних занять будуть використані наступні методи:

- *Наочні*: ілюстрації (у т. ч. мультимедійні презентації), демонстрації, метод безпосереднього спостереження.
- *Практичні*: розв'язання клінічних завдань; відпрацювання практичних навичок на муляжах.

Практичні заняття: бесіда, рольові ігри, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок огляду пацієнта, відпрацювання навичок виконання маніпуляцій за переліком 5, інструктаж та відпрацювання навичок на симуляційних муляжах.

Під час практичних занять велика частина часу (не менше 60%) повинна відводитися роботі з хворими, результатами лабораторних досліджень, рентгенограмами тощо. Залишок

часу - на аналіз і спільне обговорення результатів самостійної роботи здобувачів вищої освіти з корекцією помилок.

Самостійна і індивідуальна робота при вивченні навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи здобувачів вищої освіти, наочними засобами навчання (презентації, навчальні фільми), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних і індивідуальних завдань для кожного завдання, алгоритмами виконання практичних вмінь, алгоритмами само- і взаємоконтролю знань і вмінь, тестовими завданнями типу «Крок-2» до кожного заняття. Засвоєння тем, які вносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час практичних занять.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті шляхом усного опитування або письмового контролю. Після вивчення кожного розділу на основі контролю теоретичних знань, практичних навичок і вмінь здійснюється контроль засвоєння практичних навичок.

Основні форми проведення поточного контролю це: усне опитування, тестування, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті. Поточна навчальна діяльність здобувача вищої освіти оцінюється на практичному занятті за традиційною 4-бальною шкалою.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
 2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
 - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
 3. Оцінювання роботи із пацієнтом з теми заняття:
 - методи: оцінювання: а) комунікативних навичок спілкування з пацієнтом, б) правильність призначення та оцінки лабораторних та інструментальних досліджень, в) дотримання алгоритму проведення диференціального діагнозу, г) обґрунтування клінічного діагнозу, д) складання плану лікування;
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Середня оцінка за всі види діяльності здобувача вищої освіти під час практичного заняття стає кінцевою.

Оцінювання навчальної діяльності всіх здобувачів вищої освіти не є обов'язковим на кожному практичному занятті. Однак, на практичному занятті повинно бути опитано не менше 50 % здобувачів.

В кінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній бал усіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок за традиційною шкалою, округлений до двох знаків після коми.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач систематично працює, показує під час занять різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вміє успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоює зміст основної та додаткової літератури, усвідомлює взаємозв'язок окремих розділів

	дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявляє творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявляє здатність до самостійного оновлення і поповнення знань; рівень компетентності - високий (<i>творчий</i>)
Добре «4»	Здобувач виявляє повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоює основну літературу, що рекомендована програмою, показує достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поновлення у ході подальшого навчання та професійної діяльності; рівень компетентності - достатній (<i>конструктивно-варіативний</i>)
Задовільно «3»	Здобувач виявляє знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допускає окремі помилки у відповідях, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених помилок під керівництвом науково-педагогічного працівника; рівень компетентності — середній (<i>репродуктивний</i>)
Незадовільно «2»	Здобувач не виявляє достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи; рівень компетентності — низький (<i>рецептивно-продуктивний</i>).

Формою підсумкового контролю є залік.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з двома десятковими знаками після коми.

Можливість і умови отримання додаткових (бонусних) балів: не передбачена.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна шкала	Багатобальна 200-бальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету.

Відповідно до отриманих балів за 200-бальною шкалою, досягнення здобувачів оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS. Подальше ранжування за рейтинговою шкалою ECTS дозволяє оцінити досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів.

Шкала ECTS є відносно-порівняльною рейтинговою, яка встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. При конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється здобувачам, які відвідали усі заняття з дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

Здобувачі, які навчаються на одному курсі (однієї спеціальності), на підставі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни **на практичних заняттях** забезпечується методичними розробками кожного практичного заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, навчальні фільми), інформаційним ресурсом кафедр, тематикою самостійних завдань для кожного завдання.

Самостійна і індивідуальна робота при вивченні навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи здобувача вищої освіти, наочними засобами навчання (презентації, навчальні фільми), інформаційним ресурсом кафедр.

11. Рекомендована література

а) основна:

1. Офтальмологія: підручник / В.М. Сакович, В.М. Сердюк, Д.Г. Жабоедов, Р.Л. Скрипник та ін.; за ред. Д.Г. Жабоедова, В.М. Сердюка, Р.Л. Скрипник. – К. : ВСВ «Медицина», 2022. – 128 с.
2. Практичні навички з офтальмології для здобувачів вищої освіти медичного та стоматологічного факультетів : навч.-метод. розробка / Л. В. Венгер, С. М. Єпішева, А. А. Терещенко. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. – 44 с. ISBN 978-617-7790-28-9 див. URI: <https://repo.odmu.edu.ua:443/xmlui/handle/123456789/11748>
3. Офтальмологія: підручник / Г.Д. Жабоедов, Р.Л. Скрипник, О.А. Кіча та ін., за ред. Д.Г. Жабоедова, Р.Л. Скрипник. – К. : ВСВ «Медицина», 2018. – 296 с.
4. Офтальмологія : практикум / Г. Д. Жабоедов, В. В. Кіреєв; за ред. чл.-кор. НАМН України, проф. Г. Д. Жабоедова, - К. :ВСВ „Медицина”, 2013. - 280 с.
5. Офтальмологія : підручник / Г. Д. Жабоедов, Р. Л. Скрипник, Т. В. Баран та ін.; за ред. чл.-кор. НАМН України, проф. Г. Д. Жабоедова, д-ра мед. наук, проф. Р. Л. Скрипник. - К. :ВСВ „Медицина”, 2011. - 424 с.
6. Будова зорової системи людини: навчальний посібник / В. В. Віт. 3-е видання. - Одеса: Астропринт, 2018. - 664 с. : іл.
7. Патологія ока, його придатків та орбіти. Том 1, 2. : монографія / В.В. Віт. - Одеса: Астропринт, 2019. -1866 с.

8. Фундаментальні аспекти розвитку та лікування діабетичної ретинопатії : монографія / Е.В. Мальцев, О.В. Зборовська, А.Е. Дорохова – Одеса: Астропринт, 2018. -220 с.: мал.

б) додаткова:

1. Терапевтична офтальмологія. Посібник з офтальмології / За редакцією Г. Д. Жабоедова, А. О. Ватченко, К.: „Здоров’я”, 2003. – 133 с.
2. Г. Ю. Венгер, А. М. Солдатова, Л. В. Венгер. Офтальмологія. Курс лекцій. - Одеса: Одеський медуніверситет, 2010. - 180 с.
3. С. О. Риков Надання офтальмологічної допомоги населенню України з використанням інтегративно-диференційованої організаційної моделі / Метод. рекомендації/ Укр. центр научн. мед. інформ. та пат.-ліценз. роботи, Київ, мед. акад. післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика: - К., 2003. – 25 с.
4. Фосфенелектродіагностика в офтальмології: монографія / В. С. Пономарчук; ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України". - Одеса: Астропринт, 2018-104 с.: мал.
5. И. Л. Ферфильфайн Лекарственные средства в офтальмологии. Побочные действия на глаза лекарств общемедицинской практики.: справочник / И. Л. Ферфильфайн, С. А. Рыков. . – К.: ООО „Макрос”, 2008. – 280 с.

12. Електронні інформаційні ресурси

1. Електронний сайт бібліотеки ОНМедУ <https://info.odmu.edu.ua/chair/ophthalmology/>
2. Інституціональний Репозиторій Одеського національного медичного університету <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/>
3. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Електронна база наукових публікацій Національної медичної бібліотеки Національного інституту здоров’я США; https://library.gov.ua/svitovi-e-resursy/dir_category/general/
6. Освітній портал НМУ імені О. О. Богомольця <http://nmuofficial.com/zagalni-vidomosti/biblioteky/>
7. Онлайн платформа доказових клінічних протоколів МОЗ України <https://guidelines.moz.gov.ua/documents>